

Типові помилки замовників при закупівлі електричної енергії. Узагальнена практика АМКУ

Антимонопольний комітет України (далі — АМКУ) оприлюднив узагальнення практики розгляду органом оскарження скарг щодо закупівель електричної енергії. Пропонуємо огляд практики АМКУ при закупівлі електричної енергії. У статті розкажемо, які поширені порушення під час закупівель електричної енергії допускають замовники за версією органу оскарження та наведемо приклади рішень Комісії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі — Комісія).

Протягом 2023 року до органу оскарження надійшло 434 скарги щодо закупівель електричної енергії, 286 з яких були задоволені повністю або частково відповідним рішенням АМКУ.

Поширені порушення під час закупівель електричної енергії

1. Застосування положень пунктів 1 і 2 частини 2 статті 16 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон)

Пунктом 29 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 (далі — Особливості), передбачено, що в разі проведення відкритих торгів згідно з цими особливостями для закупівлі твердого палива, бензину, дизельного пального, природного газу, газу скрапленого для автомобільного транспорту, газу скрапленого для комунально-побутового споживання та промислових цілей, електричної енергії положення п.п. 1 і 2 ч. 2 ст. 16 Закону замовником не застосовуються.

Відповідно до ч. 2 ст. 16 Закону замовник установлює один або декілька з таких кваліфікаційних критеріїв:

наявність в учасника процедури закупівлі обладнання, матеріально-технічної бази та технологій;

наявність в учасника процедури закупівлі працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід.

Водночас, порушуючи зазначені положення Особливостей, замовники в тендерній документації на закупівлю електричної енергії встановлюють вимоги щодо підтвердження учасниками їх відповідності таким кваліфікаційним критеріям, як наявність в учасника процедури закупівлі обладнання, матеріально-технічної бази та технологій і наявність в учасника процедури закупівлі працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід.

Приклади рішень Комісії:

від 02.10.2023 № 15637-р/пк-пз (UA-2023-09-13-014598-а);

від 23.11.2023 № 18879-р/пк-пз (UA-2023-11-09-004209-а);

від 19.12.2023 № 20482-р/пк-пз (UA-2023-12-04-019372-а).

Читайте також статтю [«Чого не слід вимагати в учасника під час здійснення закупівлі електричної енергії: практика АМКУ»](#).

2. Встановлення вимог щодо підтвердження наявності документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів)

Відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 16 Закону замовник установлює до учасників такий кваліфікаційний критерій — наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів). Інших додаткових вимог до аналогічного (аналогічних) договору (договорів) ні Законом, ні Особливостями не визначено.

Водночас замовники на свій розсуд додатково встановлюють вимоги до аналогічних договорів, які визначаються Комісією дискримінаційними, оскільки звужують коло потенційних учасників процедур закупівель, жодним чином не впливаючи на підтвердження можливості надання ними послуг, що є предметом закупівлі.

До таких вимог належать:

вимоги щодо конкретного періоду, року/років виконання чи укладення договору (договорів);

вимоги щодо предмета закупівлі (конкретного формулювання назви предмета закупівлі, зазначення, що договір повинен стосуватися одного із сегментів ринку

електричної енергії, а саме торгової зони БуОС як такої, на якій знаходився замовник на зазначений період тощо);

вимоги до обсягу та / або ціни договору (наприклад, встановлюється конкретна сума / обсяг договору або відсоткове співвідношення вартості аналогічного договору до очікуваної вартості закупівлі);

вимоги до документів, що підтверджують виконання договору (наприклад, відгуки, видані на ім'я конкретних замовників, у чітко визначений період) тощо.

Приклади рішень Комісії:

від 06.06.2023 № 8147-р/пк-пз (UA-2023-05-22-005912-а);

від 14.09.2023 № 14689-р/пк-пз (UA-2023-08-31-002364-а).

Які помилки виявляє Держаудитслужба у закупівлях електричної енергії, ви можете дізнатися у статті [«Порушення в умовах ТД при закупівлі електричної енергії: практика ДАСУ»](#).

3. Вимоги до предмета закупівлі, що не передбачені відповідним національним стандартом (за наявності національного стандарту для відповідного предмета закупівлі), а також вимоги, що не передбачені законодавством та / або не узгоджуються з предметом закупівлі

Згідно з ч.ч. 3 та 4 ст. 22 Закону тендерна документація може містити іншу інформацію, вимоги щодо наявності якої передбачені законодавством та яку замовник вважає за необхідне включити до тендерної документації. Тендерна документація не повинна містити вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників.

Відповідно до п. 29 Особливостей в разі здійснення закупівель, визначених абзацом першим цього пункту, замовники не можуть встановлювати вимоги до предмета закупівлі, що не передбачені відповідним національним стандартом (за наявності національного стандарту для відповідного предмета закупівлі).

Водночас замовники процедур закупівель електричної енергії всупереч вказаним положенням законодавства встановлюють, зокрема, такі вимоги:

1) Вимоги щодо надання підтвердження створення учасником власного структурного підрозділу, у тому числі на території конкретної області; наявності центру обслуговування споживачів (клієнтів), у тому числі на території конкретної області; наявності кол-центру; наявності інформаційно-консультаційного центру (ІКЦ) по роботі зі споживачами електричної енергії або призначеної уповноваженої особи, яка виконує функції

інформаційно-консультаційного центру (ІКЦ); надання документів щодо доступності приміщення для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Приклади рішень Комісії:

від 20.12.2023 № 20549-р/пк-пз (UA-2023-12-04-018783-а);

від 28.12.2023 № 21091-р/пк-пз (UA-2023-12-14-020925-а);

від 02.10.2023 № 15637-р/пк-пз (UA-2023-09-13-014598-а);

від 14.09.2023 № 14689-р/пк-пз (UA-2023-08-31-002364-а).

2) Вимоги щодо надання документального підтвердження сертифікації відповідності ДСТУ ISO 37001:2018 «Системи управління щодо протидії корупції. Вимоги та настанови щодо застосування»; ДСТУ ISO 27001:2015 «Система управління інформаційною безпекою», ISO 28000:2007 «Системи управління безпекою ланцюга постачань. Вимоги»; ISO 14001:2015 «Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування»; ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги»; ISO 45001:2018 «Система управління охороною здоров'я та безпекою праці» тощо.

Приклади рішень Комісії:

від 10.05.2023 № 6270-р/пк-пз (UA-2023-04-26-009178-а);

від 31.08.2023 № 13858-р/пк-пз (UA-2023-08-17-012915-а).

3) Вимоги щодо необхідності надання підтвердних документів щодо того, що учасник не набував статусу «дефолтного», «переддефолтного» і що зазначена інформація не була оприлюднена на сайті оператора системи передачі.

Приклади рішень Комісії:

від 11.12.2023 № 19867-р/пк-пз (UA-2023-11-23-016305-а);

від 19.12.2023 № 20477-р/пк-пз (UA-2023-12-01-016612-а).

4) Вимоги щодо необхідності надання інформації (за формою, розробленою адміністратором комерційного обліку) щодо сумарних обсягів купівлі електричної енергії електропостачальником окремо для площадок вимірювання групи «а» та «б» за першу декаду січня 2023 року на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та за двосторонніми договорами, що надавалися до відповідного ОСР за місцем провадження

господарської діяльності замовника (а саме до ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі»).

Приклади рішень Комісії:

від 18.05.2023 № 6837-р/пк-пз (UA-2023-05-02-014006-а);

від 28.09.2023 № 15474-р/пк-пз (UA-2023-09-12-010972-а).

5) Вимоги щодо надання учасником погодження з тим, що запропонована цінова пропозиція не повинна бути нижчою середньої ціни ринку «на добу наперед» (РДН) ОЕС України за конкретний період (найчастіше щодо дня оголошення закупівлі) згідно з публічними даними, розміщеними АТ «Оператор ринку» (на сайті <https://www.oree.com.ua/>).

Приклади рішень Комісії:

від 28.11.2023 № 19132-р/пк-пз (UA-2023-11-13-016009-а);

від 23.11.2023 № 18879-р/пк-пз (UA-2023-11-09-004209-а);

від 30.08.2023 № 13782-р/пк-пз (UA-2023-08-15-012114-а).

За нагоди ознайомтеся зі статтею [«Недопустимість від'ємної маржі — правомірна вимога замовника чи ні? Практика АМКУ»](#).

4. Порушення замовників та учасників процедур закупівель у частині визначення маржі цінової пропозиції учасника торгів як від'ємної величини

Найбільш поширеним порушенням з боку замовників зазначених закупівель є відхилення тендерних пропозицій учасників, які визначили маржу у своїй ціновій пропозиції за результатами аукціону як від'ємну величину, на підставі абз. 5 пп. 2 п. 44 Особливостей (тендерна пропозиція не відповідає вимогам, установленим у тендерній документації відповідно до абз. 1 ч. 3 ст. 22 Закону).

Порушення в такому випадку полягає саме в тому, що цінова пропозиція учасника за результатами аукціону не є складовою його тендерної пропозиції, тому застосування зазначених вище положень Особливостей як підстави для відхилення є неправомірним.

Враховуючи викладене, якщо тендерна документація не містить умов про те, що визначення учасником маржі у своїй ціновій пропозиції за результатами аукціону як від'ємної величини вважається відмовою від підписання договору, відхилення тендерної пропозиції такого учасника із зазначених вище підстав не узгоджується із положеннями законодавства.

Також поширеним у цьому контексті порушенням із боку замовників є відхилення тендерних пропозицій учасників, які визначили маржу у своїй ціновій пропозиції (як первинну, так і остаточну) як від'ємну величину, на підставі абз. 3 пп. 1 п. 44 Особливостей (учасник зазначив у тендерній пропозиції недостовірну інформацію), у випадку надання учасником у складі тендерної пропозиції згоди з тим, що замовник не може визнати переможцем учасника, що визначив маржу у своїй ціновій пропозиції за результатами аукціону як від'ємну величину.

У такому випадку порушення полягає в тому, що, якщо надана учасником згода не містить обов'язку та / або гарантій того, що його цінова пропозиція, у тому числі за результатами аукціону, не буде від'ємною, то про надання учасником недостовірної інформації стверджувати неможливо.

І навпаки, якщо тендерна документація містить зазначені вище положення, то визначення учасником маржі у своїй ціновій пропозиції за результатами аукціону як від'ємної величини є підставою для відхилення тендерної пропозиції такого учасника.

Приклади рішень Комісії:

від 10.10.2023 № 16162-р/пк-пз (UA-2023-09-13-006499-а);

від 15.12.2023 № 20274 -р/пк-пз (UA-2023-11-15-008576-а);

від 21.12.2023 № 20667-р/пк-пз (UA-2023-11-28-011001-а).

За нагоди ознайомтеся з матеріалом [«Перелік корисних посилань щодо деяких нюансів внесення змін до ціни електричної енергії»](#).

Проаналізувавши поширені порушення під час закупівель електричної енергії, орган оскарження звертає увагу замовників та учасників на таке:

насамперед замовник під час проведення процедур закупівель керується принципами здійснення публічних закупівель, визначеними ст. 5 Закону. Замовник має враховувати предмет закупівлі та положення п. 29 Особливостей;

під час встановлення кваліфікаційних критеріїв та інших вимог до учасників процедур закупівель потрібно пересвідчитись, що такі вимоги не є надмірними та узгоджуються з предметом закупівлі та положеннями законодавства;

учасникам процедур закупівель варто заздалегідь детально аналізувати вимоги тендерної документації та в разі виявлення дискримінаційних вимог звертатись до замовників за роз'ясненнями та до органу оскарження зі скаргами з метою захисту прав і законних інтересів, пов'язаних з участю у процедурах закупівлі;

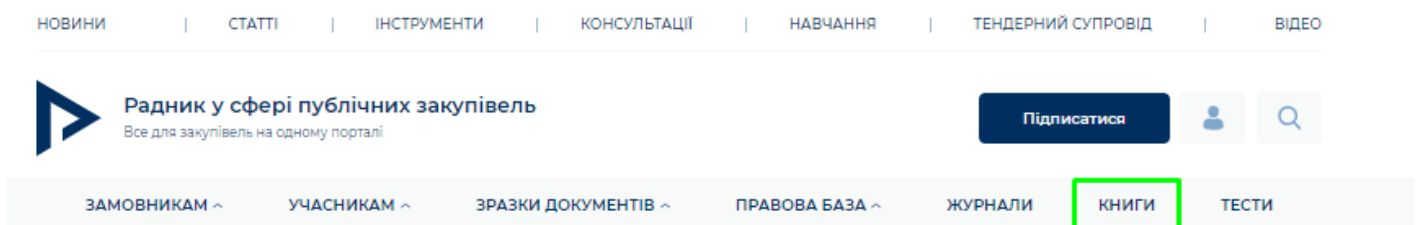

також учасники процедур закупівель повинні розуміти, що у випадку, якщо умови тендерної документації не оскаржувались у встановленому законодавством порядку, вони мають бути виконані та відповідні документи мають бути надані у складі тендерної пропозиції.

Звертаємо вашу увагу, що на порталі додано зразок [проєкту договору по електричній енергії на ЗПП \(відповідно до пп. 7 п. 19 Особливостей\) від 100 тис. грн \(річна потреба\)](#).

Повний текст узагальненої практики доступний [за посиланням](#).

Щоб допомогти замовникам правильно та без порушень провести закупівлю електричної енергії, ми створили електронну книгу, що містить усі необхідні статті по цій темі: [«Закупівля електричної енергії в період дії воєнного стану»](#).

Головна — Книги

Закупівля електричної енергії в період дії воєнного стану

1462 8 Березня 2024

Електрична енергія потрібна кожному як у побуті, так і на роботі. Якщо ви працюєте уповноваженою особою, то на вас може бути покладений такий важливий обов'язок, як закупівля електричної енергії. Щоб хоч трішечки вам допомогти та підказати, як правильно та без порушень провести таку закупівлю, ми створили цю електронну книгу, що містить усі необхідні вам статті!

ЗМІСТ

I. Рекомендації Мінекономіки

- [Зміна ціни в договорах про закупівлю електричної енергії за правилами воєнного стану](#)

II. Ціна на ринку електричної енергії

- [Зміни, внесені в Правила роздрібного ринку електричної енергії на початку 2023 року](#)
- [Зміна тарифу на передачу електричної енергії з 01.04.2023](#)
- [Тарифи на електроенергію: до чого слід готуватись замовникам у липні 2023 року](#)
- [Зміна тарифу на передачу електроенергії з 01.07.2023: останнє підвищення на передачу в цьому році!](#)
- [«Безпечні» періоди для визначення коливання ціни електричної енергії на ринку «на добу наперед»](#)
- [Враховуємо новий тариф на послуги з передачі електричної енергії на 2024 рік](#)
- [Як користуватись додатком до договору постачання електроенергії щодо зміни ціни від Радника](#)